

Overvann og forsikring – fra et forsikringsståsted - NOU2015:16 om overvann og klima

Mia Ebeltoft
Fagsjef/Advokat

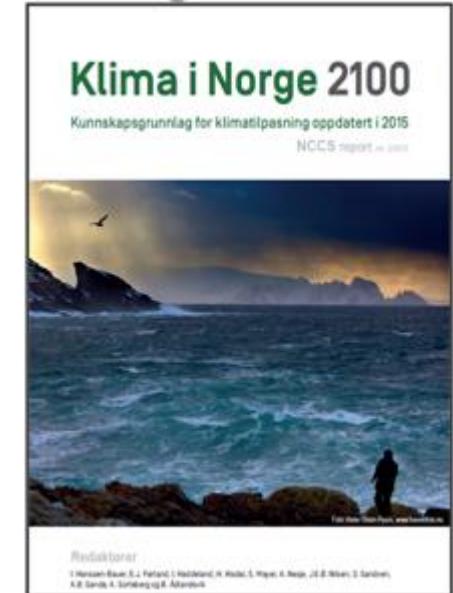

- Årsak: global oppvarming
- gir mer regn og endringer i klima og økte skader

Hva skjer i Norge!

- Årsnedbøren vil øke mellom 5% til 30%
- Vinternedbøren vil øke mest med opp til 40%
- Deler av Øst-, Sør- og Vestlandet kan få opp mot 50% økning fram mot 2100

Juli 2011 i København - 3 timer regn - skader for 9 milliarder!

Hvordan treffer «klimarelevante skader» forsikringsselskapene

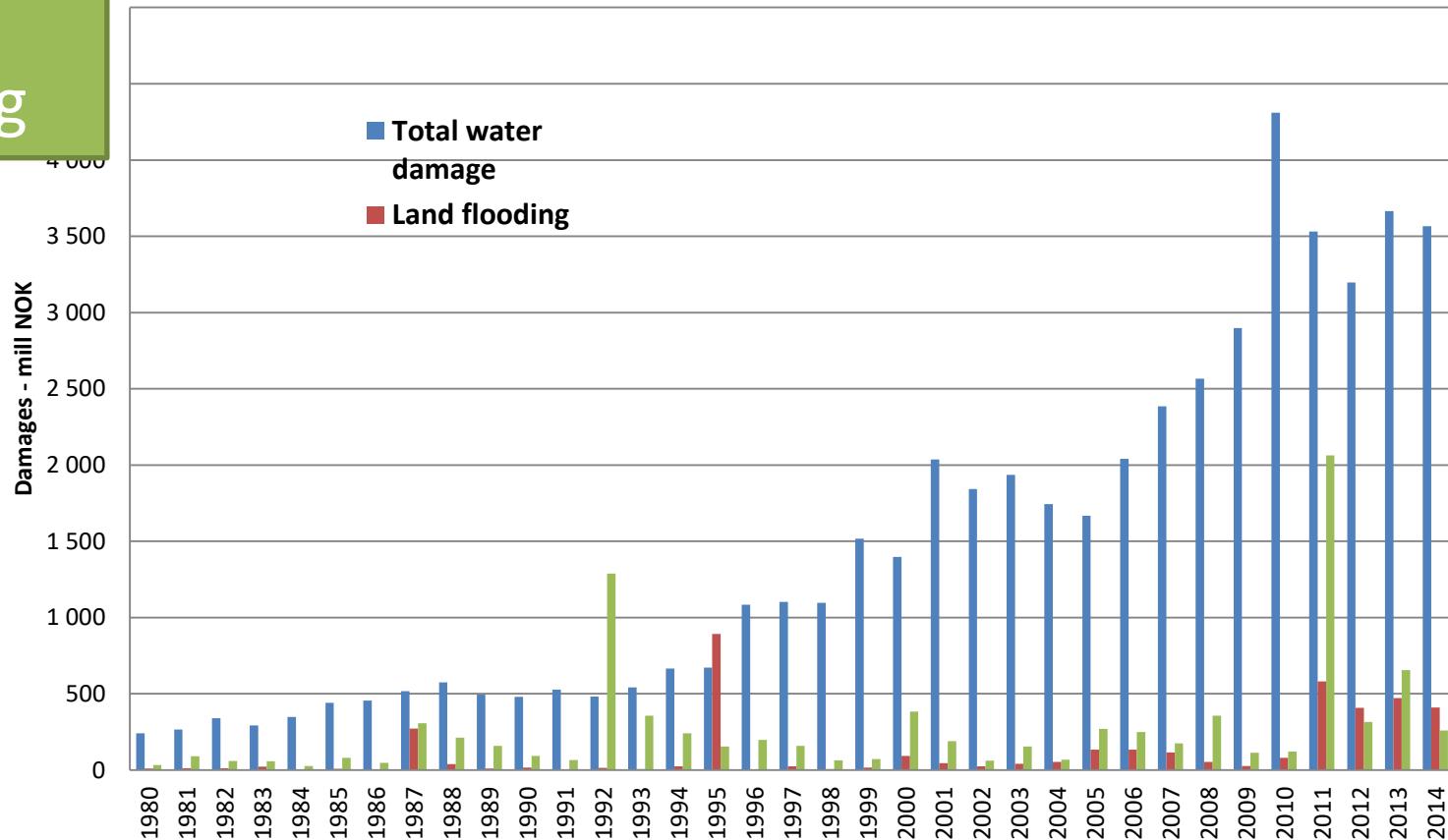
- Ut over naturskader og overvann
- «Indirekte skader» av klimaendringene:
 - Avbrudd
 - Biler som drukner
 - Strømbrudd
 - «Tørrbranner»
 - Personskader og ulykker
 - Fuktskader på bygninger
 - Brudd på rør (det blir mer temperatursvingninger)

- Vi trenger faktagrunnlag for konsekvenser
- Skadeforsikringsdata
 - Kan vi stole på de?
 - Hvordan kan vi utnytte de?

Skader på private, kommunale bygg
og næringsbygg 1980 - 2014

Totale vannskader vs naturskader

Kilde: Finans Norge
(statistikk fra «vask» og
«nask»)

Erstatningsutbetalinger:

Vannskader utgjør like mye som brann, men forebyggingsarbeidet er ikke tilsvarende fulgt opp

1	Kilde VASK - oppdatert per 30.06.2016				
2					
3		Erstatning i 1000 kr			
4	År	Inntrenging utenfra	Stopp i avløp. Tilbakeslag	I alt "vær- skader"	SUM vannskade- erstatning
5	2008	361 402	324 305	685 707	2 565 870
6	2009	281 260	319 310	600 570	2 898 431
7	2010	578 155	343 019	921 174	4 310 288
8	2011	775 508	404 780	1 180 288	3 530 032
9	2012	458 944	353 847	812 791	3 196 154
10	2013	761 361	440 256	1 201 617	3 664 463
11	2014	661 634	444 954	1 106 588	3 566 993
12	2015	691 159	415 456	1 106 615	3 559 668
13	2016 - første halvår	194 064	151 256	345 320	1 816 834
14	SUM erstatning	4 763 486	3 197 182	7 960 668	29 108 733
15	Snitt årlig erstatning 2008- 2015	571 178	380 741	951 919	3 411 487
16					

Kilde:

<http://www.fno.no/Hoved/Statistikk/skadeforsikring/>
<http://vask.fno.no/>
<http://nask.fno.no>

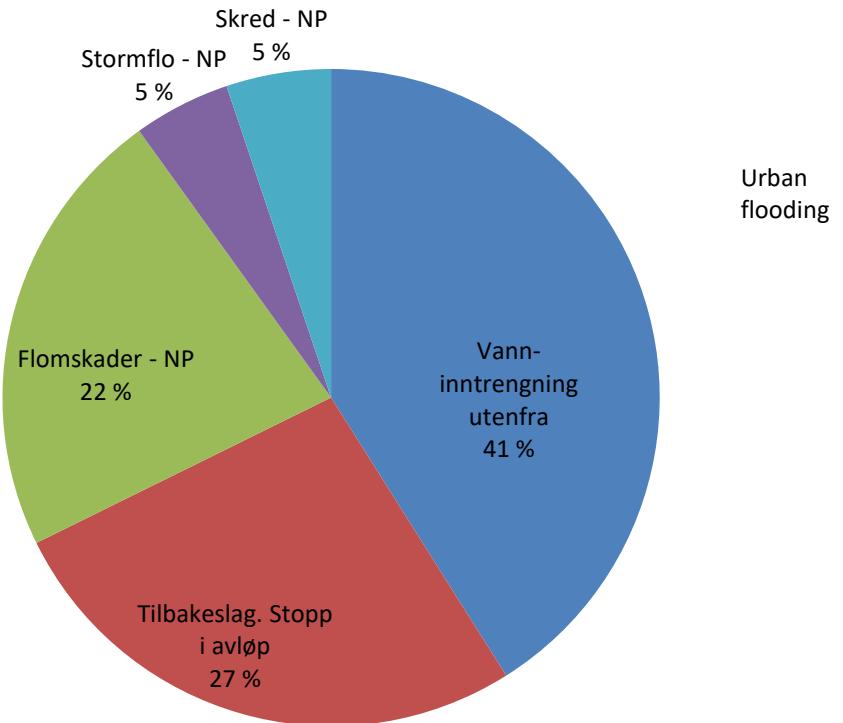
Kostnader: Vann på avveie øker mest

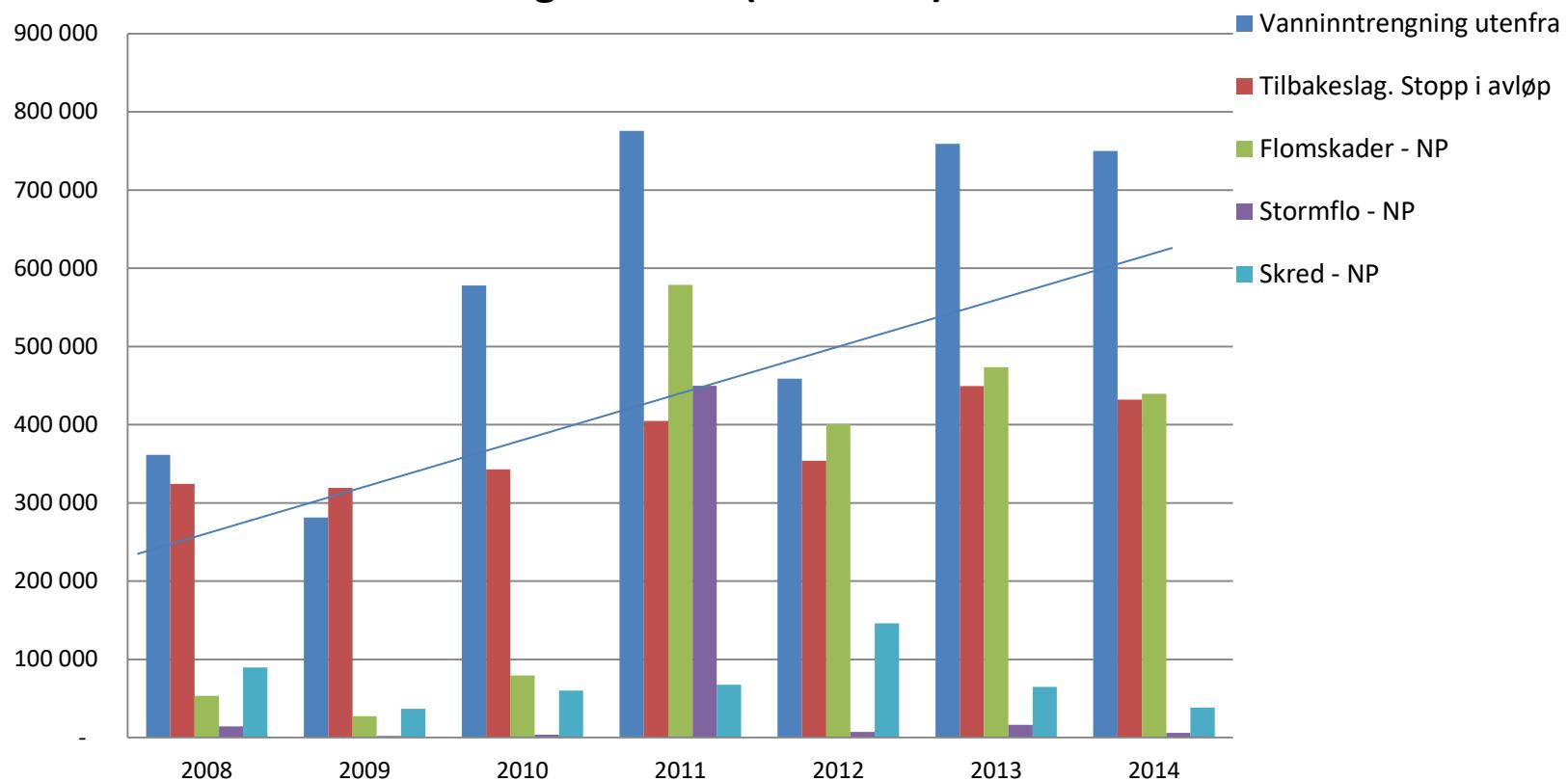
2/3 of Europeans live in cities

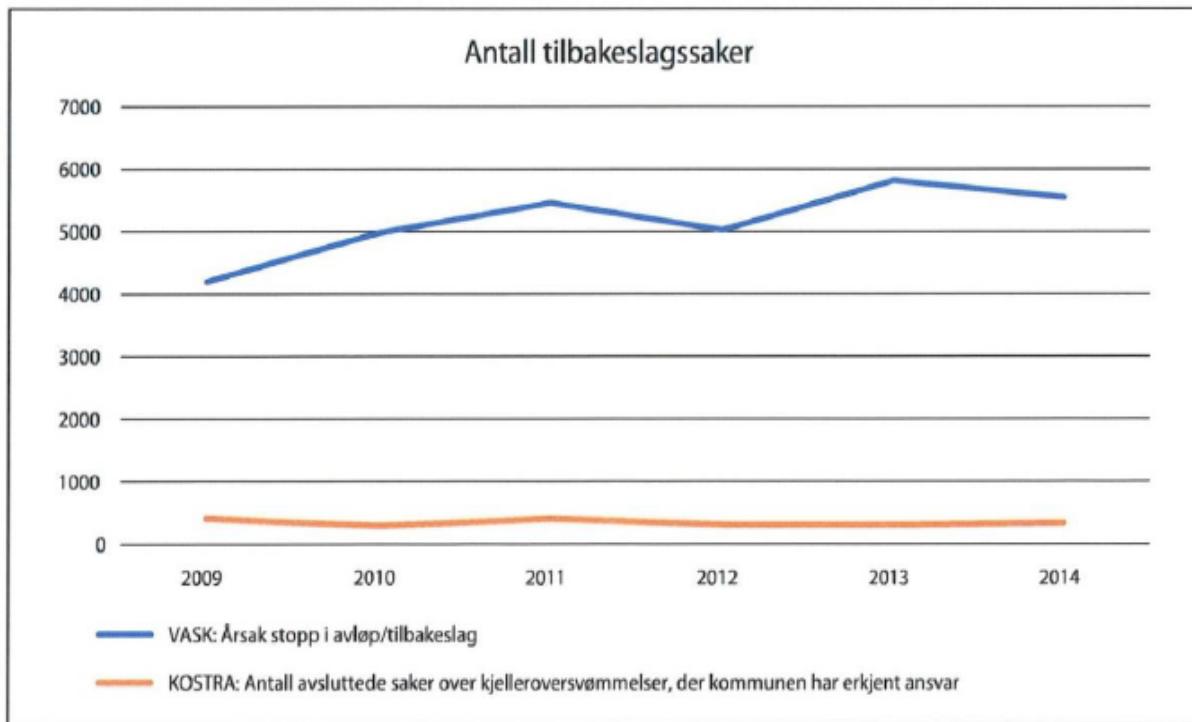

Erstatningsutbet 2008 - 2015

Værrelaterte vannskader og naturskader Erstatning i 1000 kr (nominelt)

**Hvorfor er
forskjellen
så stor ?**

Figur 19.1 Antall tilbakeslag i perioden 2009 til 2014

Kilde: Utarbeidet av utvalgets medlemmer Hjelle, Riise og Stenersen.

Denne figuren er hentet fra «NOU 2015:16 Overvann i byer og tettsteder.»

Blå kurve: VASK (skadestatistikk for vannskader, Finans Norge)
Årsak: Stopp i avløp / tilbakeslag

Brun kurve: KOSTRA: Antall avsluttede saker over kjelleroversvømmelser
der kommunen har erkjent ansvar

NOU 2015: 16

Overvann i byer og tettsteder - Som problem og ressurs

Desember 2015

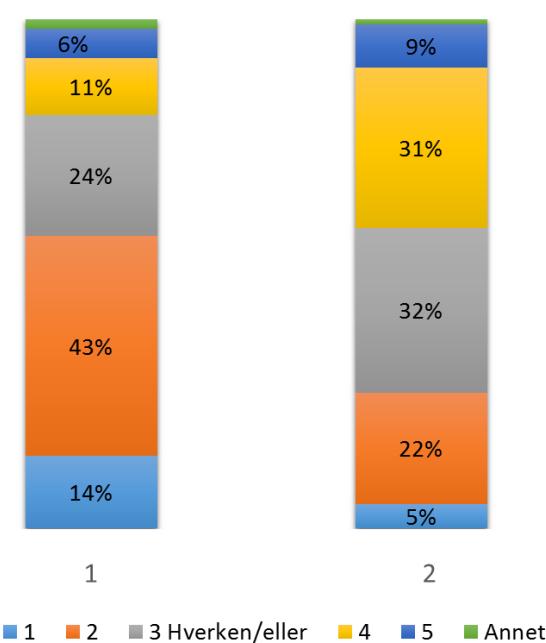
Mandat

- Bygge på Stortingmelding 33 (2012-2013) Klimatilpasning i Norge og NOU2010:10 eit klima i endring
- Gi kommunene tydelige rammebetingelser for å kunne håndtere overvann i byer og tettsteder - både dagens klima og etter forventede klimaendringer
- Tydeliggjøre ansvarsforhold
- Vurdere gjeldende lovgivning og rammebetingelser for overvannshåndtering.
- Foreslå konkrete endringer i regelverk

Mål og prinsipper for utvalgets forslag

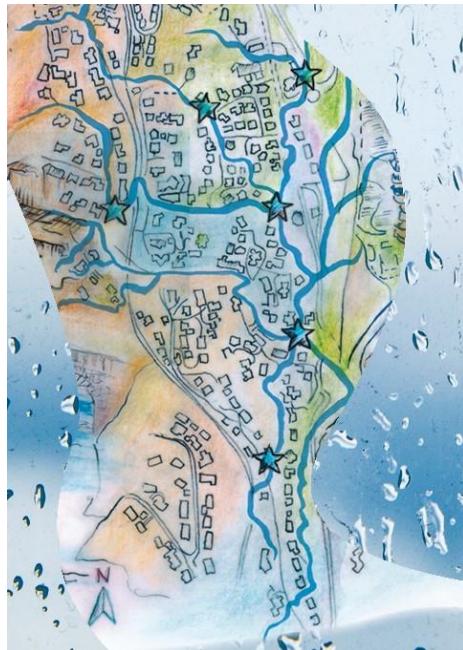
- Forebygge skade på bebyggelse, infrastruktur, helse og miljø, og samtidig utnytte overvann som en ressurs.
- Tiltakene skal være samfunnsøkonomisk lønnsomme.

Overvann som problem

1. 57 prosent av kommunene mener at kapasiteten i overvannssystemet ikke er tilstrekkelig for å håndtere fremtidens nedbør.
2. 40 prosent av kommunene sier at overvannsutfordringene utgjør en stor velferds- og kostnadstrussel.

Overvann som ressurs

- kartlegge områder som er sårbarer for skader som følge av overvann og planlegge for gjennomføring av forebyggende tiltak.

Utvalgets anbefaling - ansvar

- Utvalget delt:
 - Fem medlemmer anbefaler objektivt ansvar på både avløp og overvann
 - Tre utvalgsmedlemmer anbefaler ulike regler for spillvannsanlegg og overvannsanlegg
 - Spillvannsanlegg = objektivt ansvar uten adgang til ansvarsfraskrivelse
 - Overvannsanlegg = alminnelig skyldansvar
 - Ett utvalgsmedlem anbefaler ”dagens rettstilstand”
 - Vedlikehold = objektivt ansvar
 - Kapasitet = alm. skyldansvar
 - Overvann = alm. skyldansvar

NOU Kap 20: Forsikring

- Fulgt opp forslag i NOU2010:10 et klima i endring
 - Bør se på naturskadeordningen - mangler et forebyggende element
 - "etableres ein database til offentleg bruk og forsking med eit samla, anonymisert datagrunnlag over klimarelaterte skadar frå forsikringsselskapa og Naturskadepoolen.»

- Hva er det styrer insentivene til
mer forebygging?

Hva er **insentivene for å forebygge «klimaskader»**

- Hvem skal forebygge mer
 - Huseiere
 - Næringsliv
 - Kommuner
 - Staten (selvassurert)
- Hindringer for at forebygging ikke skjer? Fra dialoger...
 - «Hvorfor investere når man ikke betaler for skadene»
 - «mangler tall på hvorfor forebygging lønner seg»
 - «Vi har ikke nok kunnskap om de sårbare områdene – vanskelig å prioritere»
 - «å si nei til utbygging i sårbare områder er i konflikt med lokalpolitikernes økonomi: vi trenger skattepenger og folk/næringsliv – bygger der folk vil bo»
 - «lokalpolitikerne lytter ikke til oss fagfolk i kommunen»
 - «vi mangler kompetansen til å imøtekommе klimaendringene»

Hva er insentivene for å forebygge «klimaskader»?

FoU om naturskader, kostander og forebygging: **Vestlandsforskningsrapport nr. 4/2015**

- «*Den viktigste barrieren er manglende vilje til å sette av tilstrekkelige ressurser til forebygging.*»
- Påstand:
 - Har man ikke ansvar for skader vil sjansen for å prioritere mer forebygging være lavere enn om man har ansvar
 - Ansvar vil øke etterspørsel etter verktøy og kunnskap om sårbare området hvor man må forebygge (skadedata)

Meld. St. 33

(2012–2013)
Melding til Stortinget

Klimatilpasning i Norge

- «*Avløpsnettet i byer og tettsteder er som regel ikke dimensjonert for tilførsel av store mengder overvann. Det har vært og er en sentral forutsetning at overvann skal håndteres ved å infiltreres i grunnen.*» Side 51

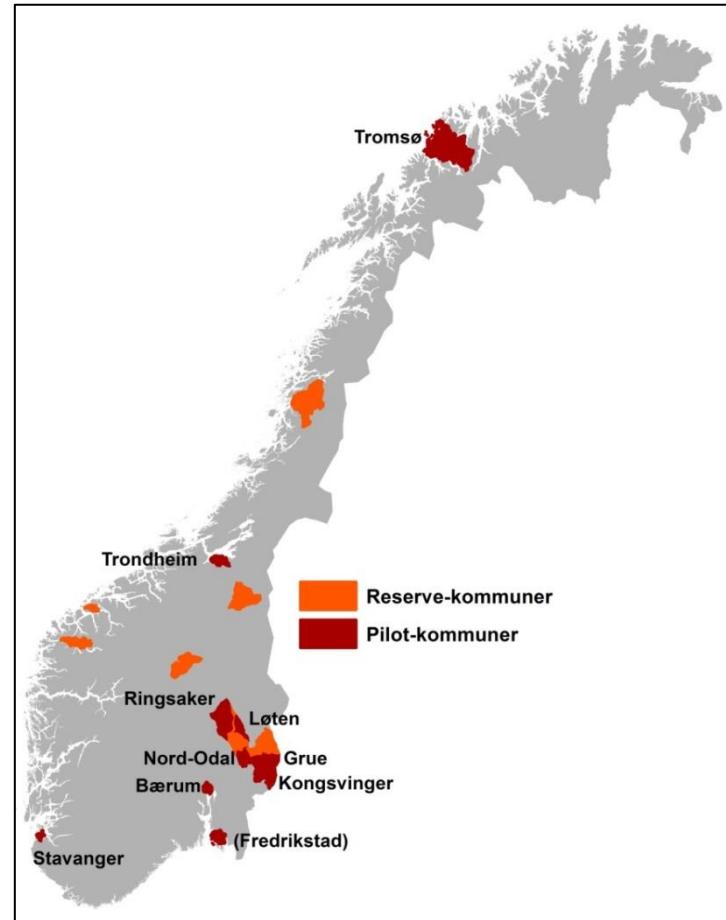
Forstå risikobilde; gjøre riktige tiltak og prioritere:

Kommunen må vite hvor problemet er størst (hvor er "hot spots"/sårbare området)!

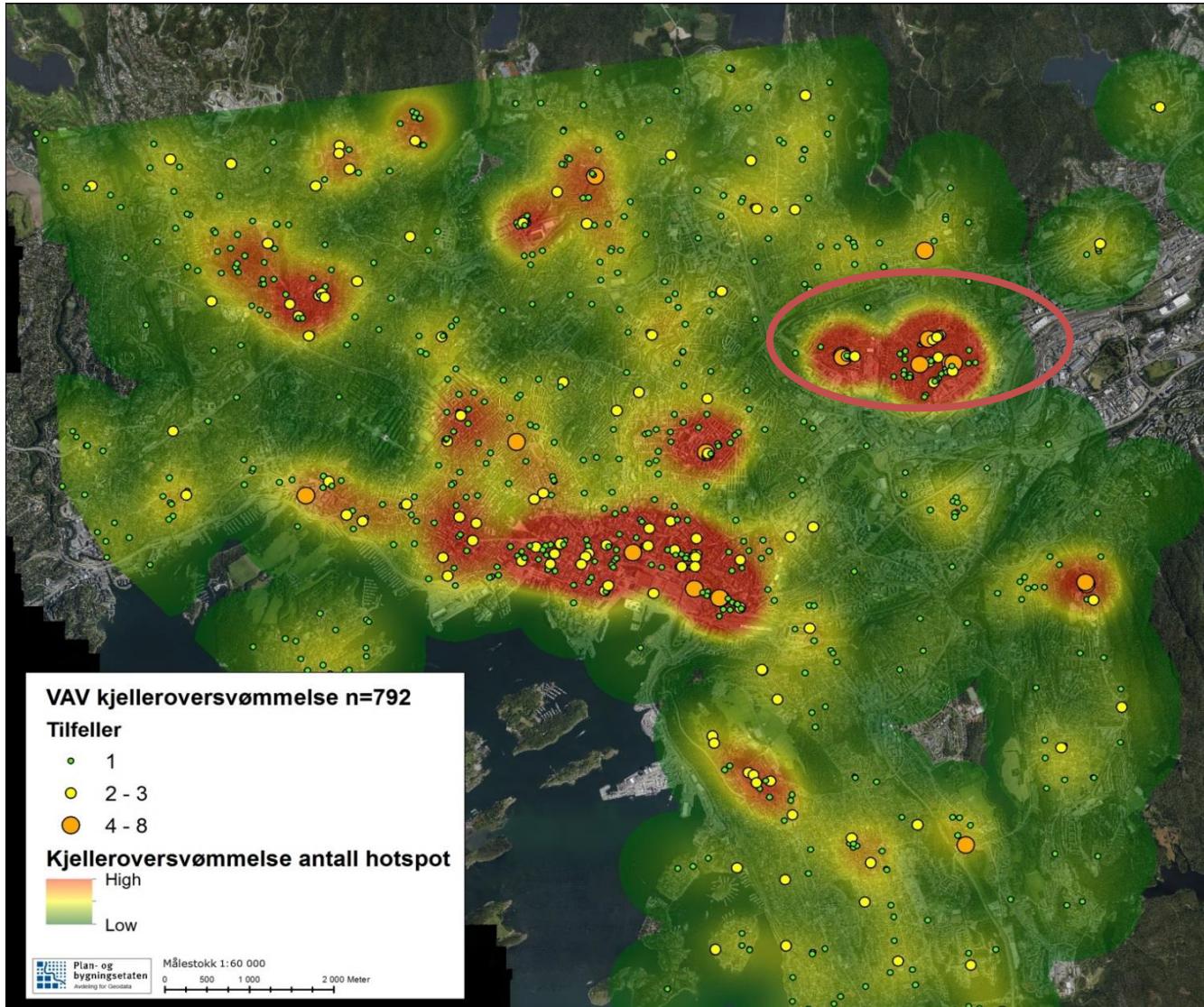
Pilotprosjektet i regi av Finans Norge

Mål:

- "Teste muligheten for, og avklare nytten av at kommunene får tilgang til skadedata fra forsikringsbransjen
- Finansiert av:
 - Finans Norge og
 - Framtidens Byer (Klima- og miljødepartementet)
- 10 pilotkommuner
- Forskere: Vestlandsforskning og NTNU Geo

Oslo – skadedata fra deres tolkning fra aviser, info fra brannvesen og egne skader

Forsikringskadedata (overvann og tilbakeslag)

